

EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT
24 iulie 2019

Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Varianta 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

A. Redactați un eseu de 600 – 900 de cuvinte, în care să motivați, formulând două argumente, apartenența la un curent cultural/literar sau la o orientare/mișcare culturală/literară unui text narativ aparținând lui G. Călinescu, valorificând două referințe critice sau de istorie literară. **20 de puncte**

B. Prezentați clasa verbului. **20 de puncte**

În elaborarea răspunsului, veți avea în vedere:

- menționarea a două aspecte definitorii ale clasei verbului;
- prezentarea a două criterii de clasificare a verbului;
- ilustrarea, prin câte un enunț, a trei tipuri de verbe;
- exemplificarea, prin câte un enunț, a șase funcții sintactice diferite ale verbului.

C. Citiți următorul text:

20 de puncte

— [...] *Ca peste tot, vietățile de aici suferă uneori de dureri felurite, fac vânătăi sau răcesc. Boala se găsește pretutindeni. Și când unul dintre noi se îmbolnăvește, dă fuga la Ela, se așază pe una dintre ventuze și ascultă o poveste. Pe măsură ce cuvintele poveștii se rânduiesc, rana începe să se închidă, vânătaia dispăre, aripioara crește la loc, solzii se refac, durerile se risipesc și așa mai departe. Însă nu doar boli de felul ăsta vindecă Ela. Acestea sunt pentru ea o nimica toată. Ea se-ngrijește mai ales de suferințe ale sufletului.*

Malila și Val se priviră uimiți. Deși băiatul era prea mic ca să aibă habar despre ce e vorba, bănuia că dorul de bunicul lui ar fi putut fi una dintre acele suferințe de care pomenise peștele albastru.

— *Suferințe ale sufletului? Adică doruri, și nostalgii, și tristeți? Întrebă broasca-țestoasă.*

Malila era bătrână, trăise destule la viața ei ca să înțeleagă că aceste boli sunt mult mai grave decât orice rană și orice vânătaie.

— *Da, acestea și altele asemenea. Uite, de pildă, eu sunt mâhnit, deoarece, în urmă cu câteva zile, cel mai bun prieten al meu a fost prins în năvodul unui pescar și a dispărut pentru totdeauna. Știu că n-am să-l mai văd niciodată. Astfel de lucruri nu-s neobișnuite pe aici, ni se spune de mici să ne înarmăm cu tărie sufletească, deoarece vom pierde mereu pe cineva drag, cu toate astea, niciodată nimeni nu este cu totul pregătit sau nepăsător. Întotdeauna ne doare, și atunci venim cât putem de repede la Ela și ea ne mângâie așa cum poate, cu câte o poveste. Nu știu să vă explic exact cum funcționează asta. Nici să vă spun cum anume se risipește durerea. Pur și simplu, după ce ascultăm povestea, ne dăm seama că respirăm mai în voie. Durerea nu trece de tot și nici nu o uităm vreodată, dar poveștile Elei sunt un balsam care alină și face ca totul să fie mai ușor de îndurat. E ca și cum Timpul, despre care se zice că vindecă orice rană, ar sălășlui în aceste povești. Pe măsură ce povestea se deapănă, peștele, sau sirena, sau scoica începe să simtă cum greutatea din piept se ridică și cum zâmbetul și liniștea par din nou cu putință. Pe de altă parte, nu toți vin la caracatiță ca să asculte o poveste; sunt unii care vin să spună, la rândul lor, povești, astfel încât niciodată Ela să nu rămână fără leacuri pentru cei bolnavi. De aceea este mereu acest du-te-vino în luminiș: pentru ca echilibrul să fie păstrat între poveștile spuse și cele ascultate.*

Ana Alfianu, *Val și cetatea sufletelor*

Scrieți răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Prezentați o funcție a comunicării identificată în textul dat. **2 puncte**
2. Transcrieți un cuvânt care conține vocale în hiat și unul care conține diftong, precizând grupul vocalic: *Malila era bătrână, trăise destule la viața ei ca să înțeleagă că aceste boli sunt mult mai grave decât orice rană și orice vânătaie.* **2 puncte**
3. Explicați modul de formare a fiecăruia dintre următoarele cuvinte: *greutate, spuse.* **2 puncte**

4. Motivați utilizarea virgulei în secvența: *Durerea nu trece de tot și nici nu o uităm vreodată, dar poveștile Elei sunt un balsam care alină și face ca totul să fie mai ușor de îndurat.* **2 puncte**
5. Precizați ce parte de vorbire este fiecare dintre cuvintele subliniate în secvența: *Nu știu să vă explic exact cum funcționează asta.* **2 puncte**
6. Exemplificați, prin enunțuri, două valori morfologice distincte ale cuvântului *cei*, precizându-le. **2 puncte**
7. Menționați funcția sintactică a cuvintelor subliniate în secvența: *Uite, de pildă, eu sunt mâhnit, deoarece, în urmă cu câteva zile, cel mai bun prieten al meu a fost prins în năvodul unui pescar și a dispărut pentru totdeauna.* **2 puncte**
8. Prezentați, în 30 – 70 de cuvinte, rolul expresiv al verbelor la modul indicativ, timpul prezent în textul dat. **2 puncte**
9. Transcrieți două propoziții subordonate diferite din fraza următoare, precizând felul acestora: *Astfel de lucruri nu-s neobișnuite pe aici, ni se spune de mici să ne înarmăm cu tărie sufletească, deoarece vom pierde mereu pe cineva drag, cu toate astea, niciodată nimeni nu este cu totul pregătit sau nepăsător.* **2 puncte**
10. Comentați, în 60 – 100 de cuvinte, următoarea secvență din text: *E ca și cum Timpul, despre care se zice că vindecă orice rană, ar sălășlui în aceste povești.* **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Alegeți una dintre următoarele secvențe din programele școlare în vigoare:

3. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competențe specifice	Conținuturi asociate
3.2 sesizarea valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate	– corectitudinea și expresivitatea părților de propoziție și a propozițiilor într-un text dat; rolul părților de propoziție și al propozițiilor în funcție de intenția și specificul comunicării într-un text dat; cuvinte și construcții incidente; comentarea rolului arhaismelor, al regionalismelor și al neologismelor; cuvinte derivate, compuse sau obținute prin conversiune; categorii semantice studiate; *valorile stilistice ale nivelului fonetic într-un text literar; elemente de limbă și de stil în textul literar; figurile de stil, versificația; – mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului, familia de cuvinte; prefixoidale*, sufixoidale*; mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului

Programe școlare de limba și literatura română pentru clasele a V-a – a VIII-a,
aprobate prin ordin al ministrului nr. 5097/09.09.2009, clasa a VIII-a

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate		
	Trunchi comun	CD tip A*	CD tip B**
1.4 redactarea unor compoziții despre textele studiate și alcătuirea unor texte funcționale sau a unor proiecte	– analiză, comentariu, eseu structurat și eseu liber; – cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoare în format electronic (e-mail); – proiecte (planificarea activității, munca în echipă și atribuții asumate, prezentarea proiectului, finalități, modalități de evaluare a proiectului)	– documente specifice domeniului de specializare (de exemplu, referate științifice, proces-verbal etc.)	– sinteză, paralelă; – tipuri de frazare în funcție de tipul de text (concizie, prolixitate, organizarea discursului prin parataxă sau prin hipotaxă etc.)

Programa școlară, Limba și literatura română, Clasa a X-a, Ciclul inferior al liceului,
aprobată prin ordin al ministrului nr. 5099/09.09.2009

Prezentați, pe baza secvenței alese, modul în care se formează/dezvoltă competența specifică.

În prezentarea demersului didactic, veți avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea unui element de conținut asociat competenței specifice date; **4 puncte**
- explicarea relației dintre competența specifică dată și elementul de conținut ales; **4 puncte**
- detalierea unei activități de învățare, relevante pentru formarea/dezvoltarea competenței specifice date; **4 puncte**
- elaborarea a doi itemi de tip diferit (semiobiectivi/obiectivi) pentru evaluarea modului în care s-a format/dezvoltat competența specifică dată. **4 puncte**

Notă! Se acordă **14 puncte** pentru redactare (utilizarea limbii literare și a limbajului de specialitate, organizarea ideilor în scris, respectarea normelor de exprimare, de ortografie și de punctuație).